

सौचीकोऽग्निः। विश्वे देवाः। त्रिष्टुप्

विश्वे देवाः शास्तन मा यथेह होता वृतो मनवै यन्निषद्य।

प्र मे ब्रूत भागधेयं यथा वो येन पथा हव्यमा वो वहानि॥ १०.०५२.०१

विश्वे देवाः- हे सर्वा देवताः। यथा। इह- अत्र। मनवै- मनुष्याय। निषद्य- उपविश्य। होता- देवाह्वतरूपेण। वृतः स्याम्। तथा। मा- माम्। शास्तन- अनुशासनं कुरुत। येन। पथा- मार्गेण। वः- युष्मदर्थम्। हव्यम्- हविर्भागम्। वहानि। तद्भागधेयम्। यथा भवति तथा। वः- यूयम्। मे- मह्यम्। प्र- प्रकर्षेण। ब्रूत- वदत॥१॥

अहं होता न्यसीदं यजीयान्विश्वे देवा मरुतो मा जुनन्ति।

अहरहरश्विनाध्वर्यवं वां ब्रह्मा समिद्धवति साहुतिर्वाम्॥ १०.०५२.०२

अहम्। होता- देवाह्वता सन्। यजीयान्- यष्टतमः। न्यसीदम्- निषण्णोऽस्मि। विश्वे देवाः। मरुतः- प्राणविशेषाः। मा- माम्। जुनन्ति- प्रेरयन्ति। अहरहः- प्रतिदिनम्। अश्विना- हे प्राणेशौ। वाम्- युवयोः। आध्वर्यवम्- ध्वररहितमुपासनं भवति। वाम्- युवयोः। साहुतिः- आहुतिसहितः। ब्रह्मा- उपासकः। समित्- तेजसा सम्यगिद्धः। भवति॥२॥

अयं यो होता किरु स यमस्य कमप्यूहे यत्समञ्जन्ति देवाः।

अहरहर्जायते मासिमास्यथा देवा दधिरे हव्यवाहम्॥ १०.०५२.०३

अयम्- एषः। यः। होता- देवाह्वता। सः। किः- कीदृशः। यत्। देवाः- देवताः। समञ्जन्ति- व्यञ्जयन्ति। तत्। यमस्य- नियमाधिदैवतस्य। कमपि- किमपि हव्यविशेषम्। ऊहे- वहति। अहरहः- प्रतिदिनम्। मासिमासि- प्रतिमासम्। जायते- अग्निः प्रादुर्भवति। अथ- ततः। देवाः- देवताः। हव्यवाहम्- अग्निम्। दधिरे- धृतवन्तः॥३॥

मां देवा दधिरे हव्यवाहमपमुक्तं बहु कृच्छ्रा चरन्तम्।

अग्निर्विद्वान्यज्ञं नः कल्पयाति पञ्चयामं त्रिवृतं सप्ततन्तुम्॥ १०.०५२.०४

देवाः। अपम्लुक्तम्- अपक्रम्यागतम्। बहु कृच्छ्रा- बहूनि कृच्छ्राणि। चरन्तम्- आचरन्तम्।
हव्यवाहम्- हविषां वाहकम्। माम्। दधिरे- धृतवन्तः। अग्निः- पावकः। विद्वान्- ज्ञानी सन्।
नः- अस्मदर्थम्। पञ्चयामम्- देवपितृमनुष्यर्षिभूतात्मकपञ्चमार्गम्। त्रिवृतम्- भूर्भुवः
सुवरूपलक्षितान्नप्राणमनःसु त्रिप्रकारव्याप्तम्। सप्ततन्तुम्- भूर्भुवःसुवरादिसप्तभूमिकासु विस्तृतम्।
यज्ञम्- उपासनम्। कल्पयाति- रचयति ॥४॥

आ वो यक्ष्यमृतत्वं सुवीरं यथा वो देवा वरिवः कराणि।

आ बाहोर्वज्रमिन्द्रस्य धेयामथेमा विश्वाः पृतना जयाति ॥ १०.०५२.०५

यथा। वः- युष्मदर्थम्। देवाः- हे देवताः। वरिवः- परिचर्याम्। कराणि- करवाणि। तथा। वः-
युष्मदर्थम्। सुवीरम्- शोभनवीर्यम्। अमृतत्त्वम्। यक्षि- उपास्व। इन्द्रस्य- ईशनाधिदैवतस्य।
बाहोः- हस्ताभ्याम्। वज्रम्। आ धेयाम्- ग्राहयामि। अथ- अनन्तरम्। इमाः- एताः। विश्वाः-
सर्वाः। पृतनाः- शत्रुसेनाः। जयाति- जयति ॥५॥

त्रीणि शता त्री सहस्राण्यग्निं त्रिंशच्च देवा नव चासपर्यन्।

औक्षन्धृतैरस्तृणन्बर्हिर्स्मा आदिद्धोतारं न्यसादयन्त ॥ १०.०५२.०६

त्रीणि शता त्री सहस्राणि त्रिंशच्च नव- प्रभूताः। देवाः- देवताः। अग्निम्। असपर्यन्- परिचरन्ति।
घृतैः- पूतनवनीतोपलक्षितपूतधीभिः। औक्षन्- सिक्तवन्तः। अस्मै- अग्नये। बर्हिः- दर्भासनं
चित्तासनम्। अस्तृणन्- विस्तृतवन्तः। आत् इत्- अनन्तरमेव। होतारम्- देवाह्वातारमग्निम्।
न्यसादयन्त- नियमेन प्रपन्नाः ॥६॥